

Arriskuak eta prebentzio-neurriak INGURATZEA

Arrantza Sektorean Segurtasuna eta Osasuna
Sentsibilizatzeko Plan Nazionala

segurtasunak
bizitzak salbatzen ditu

MINISTERIO
DE INCLUSIÓN, SEGURIDAD SOCIAL
Y MIGRACIONES

MINISTERIO
DE TRABAJO
Y ECONOMÍA SOCIAL

Instituto Nacional de
Seguridad y Salud en el Trabajo

COMISIÓN NACIONAL
DE SEGURIDAD Y SALUD
EN EL TRABAJO

Izenburua: Arriskuak eta prebentzio-neurriak: Inguratzea

Egilea: Laneko Segurtasunaren eta Osasunaren Institutu Nazionala (INSST), O.A., M.P.

Egileak:

Esther Duque Casas

Esperanza Valero Cabello

Babes Baliabideen Zentro Nazionala (CNMP), INSST

Lankidetzak:

Itsas eta Arrantza Sektoreko Lantaldea. Laneko Segurtasun eta Osasunaren Batzorde Nazionala (CNSST).

Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzailetza (ITSS).

Itsasoko Gizarte Institutua (IGI)

Merkataritzako Nabigazioaren Zuzendaritza Nagusia (DGMM).

Arrantza Idazkaritza Nagusia (SEGEPESCA).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Galiziako Erakundea (ISSGA).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Kantabriako Erakundea (ICASST).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Valentziako Erakundea (INVASSAT).

Andaluziako Batzordeko Lan eta Lan Ongizateko Zuzendaritza Nagusia.

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea (OSALAN).

Laneko Segurtasunerako Kanarietako Erakundea (ICASEL).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Kataluniako Erakundea (ICSSL).

Espainiako Enpresaburu Elkartearen Konfederazioa (CEOE).

Enpresa txiki eta ertainen konfederazioa (CEPYME).

Espainiako Ontzi-jabeen Elkarteak (ANAVE).

Prebentzio-zerbitzu Mankomunak, Vigoko portuko Arrantza Armadoreen Kooperatiba (ARVI).

Prebentziorako Zerbitzuen Elkarteak (ASPA).

Langile Komisioak (CCOO).

Langileen Batasun Orokorra (UGT).

Argitaratzailea: Laneko Segurtasunaren eta Osasunaren Institutu Nazionala (INSST), O.A., M.P.

K/ Torrelaguna 73 - 28027 Madril.

Tel. 91 363 41 00, fax 91 363 43 27

www.insst.es

Osaketa:

Editorial MIC

K/ Artesiano z/g Pol. Ind. Trabajo del Camino - 24010 León.

Tel. 902 271 902

www.editorialmic.com

Estatuko Administrazio Orokorren argitalpenen katalogoa:

<http://cpage.mpr.gob.es>

INSSTren argitalpenen katalogoa:

<http://www.insst.es/catalogo-de-publicaciones>

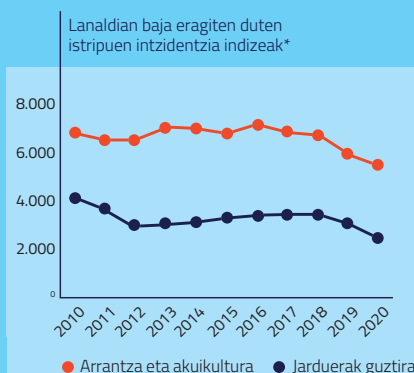
Arrantza: oso sektore arriskutsua

Arrantzan istripuen tasa lan-jarduera guztien batez bestekoaren bikoitza da.

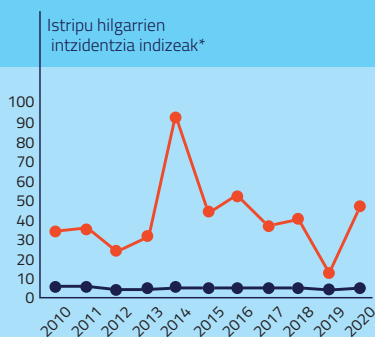

Arrantza da, eta izan da, laneko istripu-tasa handiena duen jarduera ekonomikoetako bat; gainerako jardueretako ere bikoitzen du.

Istripu hilgarriek 10 aldiz eragin handiagoa dute arrantzan gainerako sektoreetan baino.

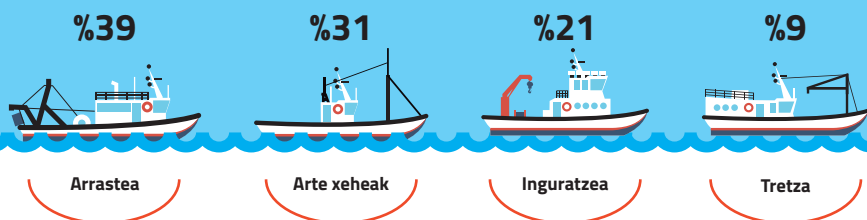

Iturria: Laneko eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa (2020).

*Istripuak 100.000 langileko

Arrantza-tresnaren arabera

- Arrastea %37
- Inguratzea %33
- Tretza %26
- Arte xeheak %4

2011-2020 jardunaldian, Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzaileak **aztertutako istripu larri eta hilgarrien % 21** inguratze-arteen ondorio izan da.

Erroldatutako itsasontzietan, inguratzeak **bigarren arriskugarritasun-tasa handiena (% 33)** du.

Iturria: ITSSek ikertutako istripuak (2011-2020).

Sentsibilizazio Plan Nazionala

Plan honen helburua da arrantza-sektoreko langileak kontzientziatzea itsas segurtasunak, laneko segurtasunak eta **laneko osasunak duten garrantziaz**.

Helburua: laneko segurtasuna hobetzen laguntzea eta sektoreko ezbehar-tasa handia murrizten laguntzea."

ITSAS ISTRIPUAK

Itsasontziak itsasoan dituen arriskuek

Ontzi osoari eragiten diote lantoki gisa.

Tripulazio osoari eragiten diote.

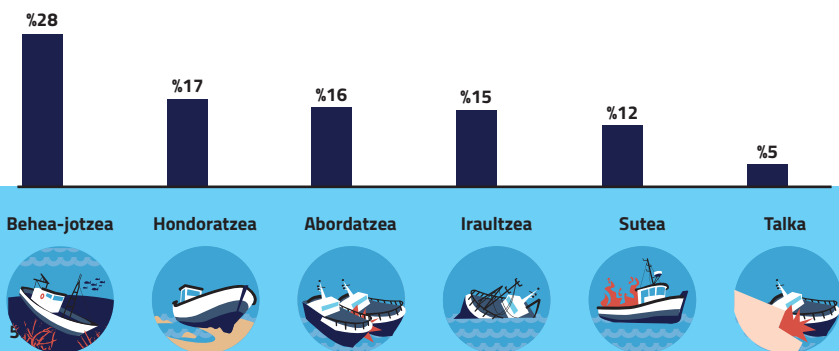
Batzuetan, langile asko hiltzen dituzte.

Hondoratzea da itsas istrypurik ohikoena, ur-bideetan, egonkortasuna galtzeagatik edo espazioak urez betetzeagatik.

Suteak makina-gelan, sukaldean edo ganbaretan hasten dira.

Ezbeharren ehunekoa

**Hondoratzeek eta iraultzeek itsas istrypuko heriotzen
%50 eragin zituzten**

Iturria CIAIM (2010-2020).

Kausa nagusiak

Faktore pertsonalak: ezarritako segurtasun-arauak ez betetzea, laneko txaleko autopuzgarria ez erabiltzea, edo olatuen eta haizearen baldintzak kontuan ez hartzea itsasontziaren segurtasunari dagokionez.

Lanaren antolaketa: eskatutako prestakuntzarik edo titulaziorik ez izatea, lan-metodo desegokiak, edo tripulazioaren nekea.

Larrialdien kudeaketa: larrialdietarako gailuak eta prozedurak behar beste ez ezagutzea.

Gomendioak

Bermatu itsasontziaren egonkortasuna (batez ere, altxatzean), karga-kantitatea eta zama.

Eguraldi txarrarekin: itxi ateak, eskotilak eta idi-begiak, eta kendu kindurtzetako ura; lotu karga eta ontzigaineko ekipamenduak.

Garbi mantendu ontzigaina eta ziurtatu hustubide-portak ez daudela blokeatuta.

Sute baten aurrean, **jo alerta berehala**. Erabili suari aurre egiteko dauden bitartekoak.

Zaindu ordena eta garbitasuna arrisku-eremuetan (sukaldea, biltegia...) eta ganbaretan (debekatuta dago erretzea). Izan suaren kontrako tapaki bat sukalde ondoan.

Parte-hartu suteen eta larrialdien aurkako aldizkako ariketetan.

Bete Abordatzeak Prebenitzeko Nazioarteko Erregelamendua (RIPA).

ISTRIPU OPERAZIONALAK

Arrantza-jardueraren arriskuak

Itsasontzian egon bitartean edo zereginak egiterakoan gertatzen dira.

Hauek dira arrantza-jardueran gertatzen diren istripurik ohikoenak:

Zaindu eskuak! *Mozketak*

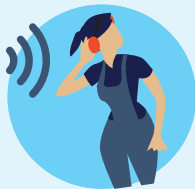
- Eskuak moztu ditzakezu aitzoak erabiliz eta **zenbait espezieta**ko arantzekin **eta hegatsekin**. Hotzak ebakiak egiteko arriskua areagotzen du.

- **Labanak zorrozuta eta garbi** izan. Moztu gorputzetik kanporantz. Erabili beti babes-eskularruak.

Zer diozu?! *Zarata*

- Zarata-maila **altue** **komunikazioa** zailtzen dute eta istripu-arriskua areagotu, eta gorreria eragin dezakete.
- Erabili **belarri-babesak** beharrezkoa denean.

Beroa, hotza, erradiazio ultramorea!

Ingurumen-baldintzak

- Bero egiten duenean, **ur asko edan** eta hartu atseden gerizpean.
- Erabili **arropa egokia** haizearen, hotzaren edo uraren aurka. Babestu bereziki belarriak, eskuak eta oinak. Hartu edari beroak, **baina saihestu kafeina eta alkohola**.
- Eguzkiak begiak eta azala kaltetzen ditu. **Estali zure burua eta gorputza** laneko arroparekin eta erabili eguzkitako kremak eta betaurrekoak.

Ez zaitez erre!

Kontaktu termikoa

- Ekipamendu batzuk oso tenperatura altuak hartzen dituzte. Mantentze-lanetan erabili **babes-ekipamendu egokiak**.
- Kontuz **fluido beroen** zipriztinekin (zilindro-purgak, adibidez).
- Hotzak ere erredurak eragin ditzake.

Ez da ikusten, baina sentitzen da!

Kontaktu elektrikoa

- **Ez erabili akatsik duen kablirik**, iltzerik edo entxufe-oinarri hondaturik. Ez egin tira kableetatik ekipamendu elektrikoak deskonektatzean.
- Ez erabili ekipamendu elektronikorik **esku hezeekin**.

Ez zaitez gaixotu! *Arrisku kimikoak eta biologikoak*

- **Ontzia garbitzeko**, mantentzeko edo harrapaketak kontserbatzeko erabiltzen diren produktu kimikoak arriskutsuak izan daitezke.
- **Jarraitu etiketaren gomendioei**, eta gorde estalita eta jatorrizko ontzietan etiketatuta, nahasi gabe. Erabili babes-ekipamenduak (eskularruak, betaurrekoak, etab.).
- **Kontuz leku itxiek**in, hala nola upeltegiekin. Kutsatzaile toxikoak eta sukoiak egon daitezke, edo oxigenoa falta daiteke. Jarraitu segurtasun-prozedurak.
- Larruazaleko lesioak ere izan ditzakezu, itsas espeziean **hozka**dek eta **zizta**dek eragindako infekzio eta alergiaengatik.
- Identifikatu **espezie arriskutsuak** eta erabili eskularru egokiak manipulatzeko. Garbitu ur beroarekin eta xaboiarekin txanda bakoitzaren amaieran.

OPERAZIO-ARRISKU ESPEZIFIKOAK

inguratzea

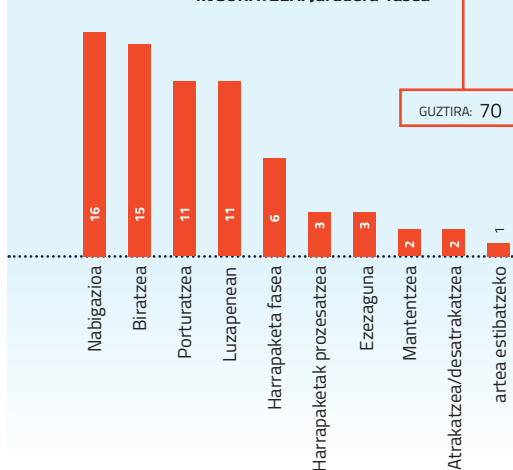

Noiz gertatzen dira istripu larriak?

Istripu horien % 40 arrantza-lan hauetako batean gertatzen da: luzapenean, inguratzean eta artearen biratzean. Gauean lan egiteak istripu bat izateko arriskua areagotzen du.

Istrupien % 20 nabigazio-fasean gertatzen da.

INGURATZEA: Jarduera-fasea

INGURATZEA: Istrupu larrien eta hilgarrien moduak (2011-2020)

GUZTIRA: 62/8

Iturria: ITSSek ikertutako istripuak (2011-2020).

Nola gertatzen dira?

Istripu *larri* eta *oso larri* nagusiak hurrengoak dira: tentsioan daude elementuekin edo lanerako ekipamenduen zati mugikorrekin gertatzen diren **kolpe** eta **harrapaketak**, maila bereko **erorikoak** eta itsasontziaren elementuen aurkako **kolpeak**.

Istripu *hilgarri* ohikoenak hurrengoak dira: itsasora erortzea eta tentsioan dauden osagaiak hausten direnean gertatzen diren kolpeak.

Istripu larri eta hilgarrien gehiengoak arrantza-lanetan gertatzen dira, eta hurrengoekin daude lotuta:

Tentsioan dauden elementuak (kableak, sokak, kateak, mailetak, girgiluak, eraztunak, etab.).

Arrantza-arreak (sareak, arlingak, flotagailuak, lasta, etab.).

Makinak eta laneko ekipamendua (jiragora, txirrikak, polipastoa, garabiak, etab.).

Bereziki arrisksuak dira **tentsioan dauden elementuak hausten direnean gertatzen diren kolpeen** ondoriozko istripuak, baita elementu horiekin gertatzen diren **harrapaketak** ere, batez ere artea biratzean eta polipastoa erabiltzean.

- » Tentsioa jasaten duten elementuak **modu egokian hautatu eta mantendu** behar dira, fabrikatzailearen jarraibideei jarraituz. **Egin itzazu aldian behingo berrikuspenak**, jakinaraz ezazu kisketarik gabeko kakorik edo bestelako elementu akastunik ikusten baduzu, eta bazter itzazu horiekin lan ez egiteko.
- » Ez ibili artearen soken eta tentsioan jar daitezkeen beste elementuen gainetik, eta mantent ezazu beti gutxieneko segurtasun-distantzia tentsioan dauden elementuekin edo abian dauden makinekin.
- » **Saihets ezazu kablea eskuekin gidatzea**. Ezinbestekoa bada, erabil itzazu babes-eskularruak.

Laneko ekipamenduen zati mugikorren arteko harrapaketak istripu larri ugari eragiten ditu luzatzean, arrain sarda inguratzean eta biratzean.

- » Laneko ekipamendua erabiltzeko, **berariazko prestaketa jaso** eta fabrikatzailearen jarraibideak jarraitu behar dituzu.
- » **Arreta berezia ipini** luzatze- eta biratze-**maniobretan**, eta ez geratu arrisku-eremuetan.
- » **Laneko ekipamenduen zati mugikorrek babestuak egon behar dira**. Ez kendu inoiz babesgarriak. Harrapaketa saihesteko, gomendagarria da aurrez neurriak hartzea (arropa estua janztea, etab.). Ekipamendua blokeatzen bada edo huts egiten badu, sakatu berehala larrialdiko botoia
- » **Operadoreek** makinaren eta eskifaia **ikusmen egokia** izango dute, bai eta komunikazio-sistema eraginkor bat ere zubiarekin eta ontzigainarekin. Makinak funtzionatzen dauden bitartean, beti egon behar da norbait horiek behatzen.

Behaztopen, irristaden edo oreka galtzeen ondoriozko **maila bereko erorikoek** istripu larri ugari dakarte beraiekin harrapaketak biratzean eta manipulatzeari. Gehien bat, hauek dira istripuen arrazoiak: materialak ontziz gainean pilatzea (salabardorako bidoiak/kaxak, sokak, arrainen hondakinak, izotza), itsasontziaren egonkortasun eza, gaizki margotutako ontziz gaineak edo margoa oso higatuta egotea.

- » Modu egokian estibatu **ontziz gainean dauden elementuak**: sokak eta biribilkatutako edo karreteletan dauden kableak; artea, kaxak edo bidoiak pasabideetatik kanpo eta ondo lotuak egon behar dira.

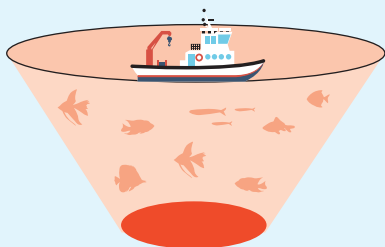

Artea luzatzeko eta arrain sarda inguratzekeo maniobretan, maiz gertatzen dira **artearen elementuen kontrako kolpeak** eta gorputz-adarren **harrapaketak** sokekin edo sarearekin (azken hori itsasora herrestan eramatea eragin dezake). Biratzea gertatzen den bitartean, harrapaketak edo kolpeak gerta daitezke koporekin/artearekin.

- » **LOTURA-MARINELA** gakoa da, patroiak ezin baitu ikusi popa. Patroiaren eta eskifaiaaren arteko aginduak jaso eta igortzen ditu, eta edozein gertaeraren berri ematen du. **Keinu bidezko kodea erabili behar da.**
- » Luzatzea gertatzen den bitartean, **ez sartu artea estibatzekeo eremuan**, eta ez manipulatu parrilaren eraztunekin. **Ez askatu aingura** flotagarria eskifaia eremu seguruan dagoela ziurtatu arte.
- » Popara biratzean eta estibatzean, **ez kokatu jiragora eta** parrilaren estibatze-**karretelen artean**, saihestu karga esekien (kaloia) azpitik igarotzea eta, ahal den heinean, artearen kaloia eraman branka jarri.
- » Oso garrantzitsua da **biratzearen eta estibatzearen faseak koordinatzea**, eta biratzearen abiadura doitzeko parrilaren eraztunak modu seguruan askatzeko.
- » Kopoa eratzean eta arrainak ontziz gainean, **egiazatu uhal-artearen loturak**, parrila eraztunetik ondo igarotzen dela eta soken, eslingen eta makinaren egoera.
- » Ez hasi arrainak ontziz aldatzen **lotura-marinelari** abisatu gabe. Huts-ponpa bidez egiten baduzu arrainen salabardoa, murgil ezazu ahoa hura abian jarri baino lehen.

Inguratzean, **karga esekiek** istripuak eragiten dituzte **kolpe, talka eta zapaltzeen** bidez, karga edo garabi bera kulunkatzean edo erortzean. Hori guztia gehien bat biratzean eta harrapaketak manipulatzeari, sailkatzean eta biltegiratzean gertatzen da.

- » **Saihets ezazu** karga esekien inguruan edota polipastoen edo arte pila baten azpian kokatzea maniobra gertatzen den bitartean.
- » **Kontrolatu kargen kulunka** gida-soken bidez eta errespetu ezazu arrisku-eremuen seinalizazioa edo hesiak.
- » **Erabil ezazu segurtasun-kaskoa.**

Lanak egin bitartean itsasora erortzea maiz gertatzen da, eta hilgarria izan daiteke.

Luzatzean eta inguratzean, arteak harrapa zaitzake eta itsasora herrestan eraman. Biratzea eta salabardoak ere arriskutsuak dira karelaen mailatik gora lan egiten baduzu.

- » **Ez egin lan sareen gainean, eta ez atera gehiegi gorputza** salabardoan. Flotagailu bat edo artearen elementu bat arropan kroatzen bada, berehala moztu ezazu. Eguraldia txarra bada, ez egin lan bakarrik.
- » Ontzigainean lan egitean, **erabil ezazu beti salbamendu-txaleko** autopuzgarria, eta, beharrezkoa bada, erabil ezazu altuerako erorikoen aurkako lotzeko sistema.

Artea luzatzean eta arrain sarda inguratzean, **gehiegizko esfortzuak egiteko eta naturaltasunik gabeko posturak hartzeko** arriskua dago. Biratzean, saretik tira egitean eta salabardoan, bai eta harrapaketak manipulatzeko eta portuan deskarga egitean, **nahasmendu muskulo-eskeletikoak** jasateko arriskua dago eskakizun fisikoa, naturaltasunik gabeko posturak eta mugimendu errepikakorrek direla eta.

- » Salabardoan, erabil itzazu **huts-ponpak edo laguntza mekanikoak** (garabia). Eskuz egiten bada, erabil ezazu laguntza gidatua duen salabardoak, eta ez egin 30 jasoaldi baino gehiago jarraian.
- » **Ez manipulatu 25 kg baino gehiagoko kargak** zuk bakarrik. Erabil itzazu laguntza mekanikoak karga astunak altxatzeko/garraiatzeko, edo hainbat lagunengan artean egin ezazu.
- » Gomendagarria da **lanak txandakatzea** zama fisikoa murrizteko.

Ontzi osagarria uretaratzean edo jasotzean, kableekin/sokekin zauri zaitezke. Gainera, **kareletik eror zaitezke** itsaso txarrak karelera edo kareletik bultzatu eta iraultzen bazara.

- » **Irrati bidezko komunikazioa** mantenduko da itsasontzi amarekin. Beti erabili salbamendu-txalekoa eta jarri arreta berezia itsaso txarra badago.

Gainkargaren ondoriozko behe-jotzea berariazko arrisku bat da. Biratzean, harrapaketa gutzia ababorreko alboko kopoan geratzen denez, itsasontziaren egonkortasuna arriskuan jartzen da.

- » Pisua gehiegizkoa bada eta ontziaren egonkortasuna arriskuan badago, azpiko arlinga eta ontziaren besora/barandara lotuta dagoen kopoaren zatia azkar **askatzeko aukera** egon behar da.
- » **Itsasontzia okertzen bada** eta ez badago arrainak askatzeko aukerarik, berehala askatu edo moztu sarea.
- » Artea estibatzean, **saihets ezazu kainu-zuloak eragozte**a, ontzigainak husteko aukera izan dezan.

Hartu atsedena!

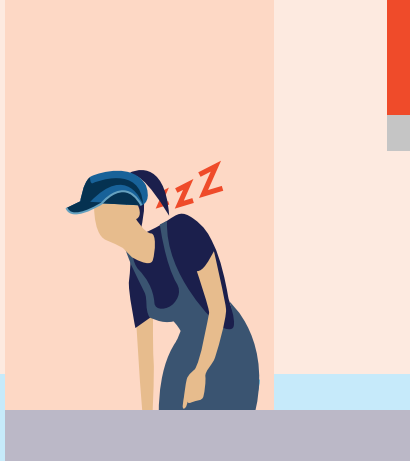
Kontuz nekearekin

Nekeak areagotu ditzake nabigazio-akatsak, itsas istripuak, operazio-lesioak eta operazio-istripuak. Lanaldi luzeek, gaueko ordutegiek eta karga fisiko handiak eragina izan dezakete.

» Ahal baduzu, **egin lo gutxienez 6 orduz etenik gabe, eta egin 20 minutuko** atsedendia lanaldian zehar, nekea arintzeko.

» Jarraitu **elikadura osasungarria** eta edan ur nahikoa ondo hidratatuta egoteko. Egon zaitez egoera fisiko onean.

» **Sendagai batzuek, alkoholak, tabakoak** eta bestelako substantziek alerta eta errendimendu mailari eragin diezaiokete, eta loezina edo logura eragin.

Betebeharrak eta erantzukizunak

Armadorea

Bermatu eskifaia babes eraginkorra.

Ontziak tripulazioaren segurtasuna eta osasuna arriskuan jarri gabe erabiltzeko neurriak **HARTU**.

Ontzian segurtasuna bermatzeko behar diren bitartekoak **EMAN**.

Patroia edo kapitaina

Itsasontziko segurtasuna eta osasuna bermatu.

Armadorearen aginduak edo jarraibideak **BETE**.

Zereginak **GAINBEGIRATU**, eta langile gaituei bakarrik esleitu.

Segurtasun-, larrialdi- eta babes-ekipamenduen egoera eta kokapen egokia **ZIURTATU**, baita itsasontziaren abisuen, jarraibideena eta planoena ere.

Eskifaia kide guztiek laneko arriskuen prebentzioari buruzko prestakuntza eta informazioa jasotzen dutela eta larrialdietako simulakroak egiten direla **BERMATU**.

Eskifaia

Zure eta guztion segurtasunagatik.

Hautatutako segurtasun-neurriak **ERRESPETATU**.

BETE jasotako segurtasun-jarraibideak.

ERABILI behar bezala emandako babes-bitartekoak eta ekipamenduak.

Zure ustez segurtasunerako eta osasunerako arriskutsua izan daitekeen edozein **EGOERAREN BERRI EMAN** berehala.

segurtasunak
bizitzak salbatzen ditu

Gehiago jakiteko...

**INSST – ITSASO
ETA ARRANTZA
SEKTOREA**

**ONTZI-TXIKIETAN LANEKO
ARRISKUEN PREBENTZIO-
AKO EUROPAKO GIDA**

**INSST - NORBERA
BABESTEKO
EKIPAMENDUAK**

**KANPAINA
'SEGURTASUNAK BIZITZAK
SALBATZEN DITU'**

